

Gmina Trzebiatów

***„Skąd mamy pieniądze
i na co je wydajemy?”***

Trzebiatów 2025

Każda rodzina, instytucja, przedsiębiorstwo ma określone dochody i wydatki, pochodzą one z różnych źródeł i mają różne przeznaczenie. Zarówno w budżecie domowym czy też przedsiębiorstwa trzeba wiedzieć, czy nasze dochody pozwalają na dokonanie określonych zakupów. Podobnie rzecz się ma z budżetem gminy.

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 poz. 1465, z późn. zm.) definiuje ją jako wspólnotę samorządową tworzoną z mocy prawa przez wszystkich obywateli zamieszkujących określone terytorium. Istotą samorządu jest, że za pośrednictwem swoich przedstawicieli zarządza sprawami publicznymi. Kadencja rady gminy trwa pięć lat, licząc od dnia wyboru. Jej uchwały zapadają większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa w danym okresie stanowi inaczej.

Głównym aktem, który określa przepisy prawa dotyczącego finansów publicznych, jest ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1530 z późn. zm.) Do podstawowych pojęć występujących w finansach publicznych należą dochody i wydatki oraz przychody i rozchody.

Budżet jednostki samorządu terytorialnego stanowi podstawę gospodarki finansowej w danym roku budżetowym, jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów. Budżet gminy uchwalany jest w formie uchwały budżetowej i stanowi podstawę gospodarki finansowej gminy. Na jego podstawie gmina prowadzi swoją gospodarkę finansową w sposób jawny i samodzielny.

Inicjatywa w sprawie sporządzenia projektu uchwały budżetowej przysługuje wyłącznie zarządowi jednostki samorządu terytorialnego przez co w gminie rozumie się Burmistrza. Zarząd sporządza i przedkłada projekt uchwały budżetowej organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego, którym jest Rada Gminy oraz Regionalnej Izbie Obrachunkowej celem zaopiniowania do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

Opinię regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały zarząd przed uchwaleniem budżetu jest zobowiązany przedstawić organowi stanowiącemu. Uchwałę budżetową podejmuje się przed rozpoczęciem roku budżetowego, w szczególnie uzasadnionych przypadkach nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego. Do czasu podjęcia uchwały budżetowej podstawą gospodarki finansowej jest projekt. Budżet jednostki wykonuje zarząd. W terminie 21 dni od dnia podjęcia uchwały budżetowej zarząd przekazuje podległym jednostkom informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji i wpłat do budżetu.

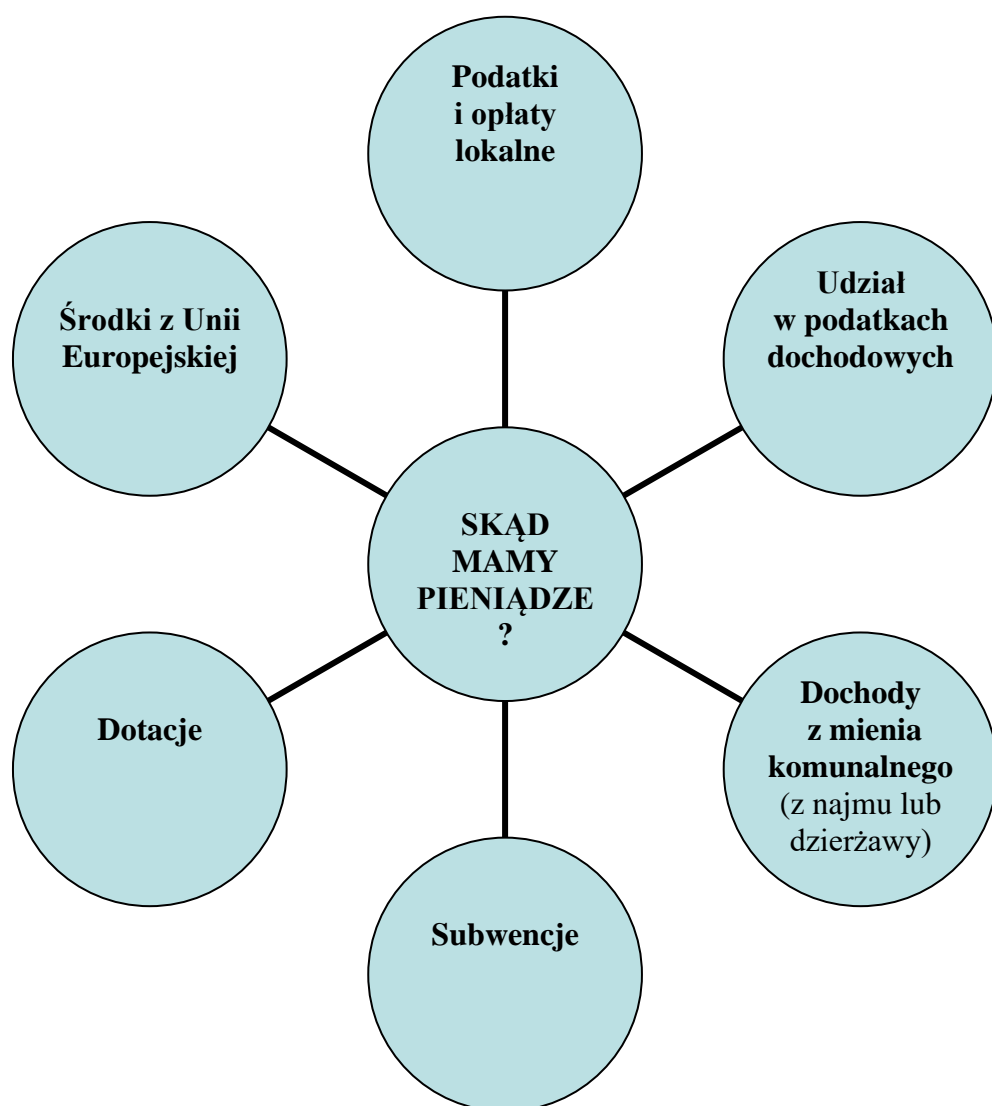
Dodatnia różnica między dochodami publicznymi, a wydatkami publicznymi, ustalona dla okresu rozliczeniowego, stanowi **nadwyżkę** sektora finansów publicznych, zaś ujemna różnica jest **deficytem** sektora finansów publicznych, co przedstawia poniższy schemat.

DOCHODY I PRZYCHODY

(m.in. kredyty i pożyczki; papiery wartościowe (obligacje komunalne), których zbywalność jest ograniczona; wolne środki jako nadwyżka środków na rachunku bankowym z lat ubiegłych) muszą być co najmniej równe **WYDATKOM I ROZCHODOM** (spłaty pożyczek, kredytów i wykup obligacji)

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu w terminie do 31 marca roku następującego po roku budżetowym sprawozdanie z wykonania budżetu, informację o stanie mienia komunalnego, a do 31 maja sprawozdanie finansowe. Po zapoznaniu się z tymi dokumentami oraz opinią regionalnej izby obrachunkowej jak też ze stanowiskiem komisji rewizyjnej, nie później niż do dnia 30 czerwca podejmuje się uchwałę w sprawie absolutorium.

SKĄD MAMY PIENIĄDZE?

Dochody z **podatków i opłat lokalnych** pochodzą m. in z: podatku od nieruchomości, podatku rolnego, leśnego, podatku od środków transportowych, opłaty targowej, miejscowej, prolongacyjnej, za gospodarowanie odpadami, zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Gminie przysługują wpływy z udziału w obu podatkach dochodowych stanowiących dochód państwa. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosiła w 2024 r. - 39,34 %, a podatku dochodowym od osób prawnych – 6,71 %.

Dochody z majątku gminy stanowią m.in. wpływy tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego, wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych i użytkowania wieczystego nieruchomości, wynajem pomieszczeń, wpływy ze zbycia praw majątkowych, a także dochody ze sprzedaży mieszkań lub innych nieruchomości.

Subwencje są bezzwrotną pomocą finansową udzielaną przez państwo i stanowią formę wyrównywania niewystarczających dochodów własnych gminy. Otrzymane z budżetu państwa subwencje to: oświatowa, wyrównawcza i równoważąca.

Dotacja to również bezzwrotna pomoc finansowa, charakteryzująca się tym, że może być wydana wyłącznie na cel , na który została przyznana. Gmina Trzebiatów pozyskuje także **środki z budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych**. Są to środki pozyskiwane na realizację inwestycji w ramach różnych projektów unijnych.

Liczba mieszkańców stałych na 31.12.2024 r. – 14348 (źródło: dane z Ref. Spraw Obywatelskich w UM w Trzebiatowie)

Dochody na jednego mieszkańca na dzień 31.12.2024 r. Źródła dochodów:	Dochody w zł na 1 mieszkańca
Podatki i opłaty lokalne	2105,82
Subwencje	1745,02
Dotacje	1162,67
Udział w podatkach dochodowych	1033,50
Dochody z gospodarki mieszkaniowej (w tym sprzedaż nieruchomości)	599,43
Wpływy z tytułu pomocy udzielanej pomiędzy jst ; środki z F-szu Przeciwdziałania COVID-19); Śr. na dofinansowanie własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł (KZN, RFIL, Polski Ład, RFRD)	1698,70
Pozostałe dochody	430,17
OGÓŁEM	8775,31

Plan budżetu Gminy po stronie dochodów wyniósł – 128.358.722,83 zł, a wykonano go na kwotę – 125.908.496,07 zł, tj. w 98,09 %, w tym:

- dochody własne plan 117.625.244,43 zł; wykonanie 115.397.304,87 zł, tj. 98,11 %,
- dotacje na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami plan 10.619.575,70zł, wykonanie 10.398.792,70 zł, tj. 97,92 %.
- środki na pomoc Ukrainie i środki z F-szu COVID plan – 113.902,70 zł, wykonanie - 112.398,50 zł tj. 98,68 %

DOCHODY WEDŁUG ŹRÓDEŁ POCHODZENIA 2024					
L.p.	Treść	DOCHODY		Wykonanie w %	Udział w dochodach ogółem %
		PLAN	WYKONANIE		
1	Podatki i opłaty lokalne, w tym związane z gosp. odpadami	29.794.796,28	30.214.395,98	101,4%	24,0%
2	Dochody z mienia (w tym z gospodarki mieszkaniowej)	8.923.293,35	8.600.662,36	96,4%	6,8%
3	Udział w podatkach dochodowych	14.828.796,00	14.828.796,00	100,0%	11,8%
4	Dotacje z budżetu państwa na zadania własne, inwestycje, i środki z F-szu Pracy w tym na:	3.159.889,55	2.936.389,43	92,9%	2,3%
	- usługi opiekuńcze	85.434,00	79.461,00		
	- zasiłki stałe, zasiłki i pomoc w naturze	739.301,00	672.122,42		
	- utrzymanie OPS	202.921,00	202.921,00		
	- dodatki dla pracownika socjalnego	16.381,00	16.381,00		
	- dodatki motywacyjne	204.769,80	197.920,21		
	- "Posiłek dla potrzebujących"	100.000,00	87.681,60		
	- stypendia, wyprawka szkolna	130.000,00	41.366,40		
	- zadania przedszkolne	1.111.267,00	1.075.547,71		
	- przemoc w rodzinie	6.000,00	6.000,00		
	- składki na ubezpieczenia zdrowotne	55.552,00	51.924,84		
	- Korpus wsparcia seniorów	93.682,00	90.481,50		
	- zwrot części F-szu Sołeckiego za 2023 r	195.321,75	195.321,75		
	Narodowy Pr. Czytelnictwa	12.000,00	12.000,00		
	- Ministerstwo Finansów - środki na UKRAINE oświata	207.260,00	207.260,00		
5	Dotacje z budżetu państwa na zadania zlecone, w tym na:	10.619.575,70	10.398.792,70	97,9%	8,3%
	- zwrot akcyzy dla rolników	1.338.473,73	1.338.473,73		
	- dowozy na wybory	12.918,96	12.918,96		
	- Wybory rad gmin, wybory Burmistrza i do Parlamentu Europejskiego	329.424,00	311.516,22		
	- zadania administracji rządowej, aktualizacja spisu wyborców,	285.316,73	285.316,73		

	-pomoc społeczna (dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpiecz. zdrow., dodatki energ., wynagrodzenie za sprawowanie opieki, specjalistyczne usł. opiekuńcze, dodatki osłonowe)	967.148,85	899.842,32		
	- rodzina (świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego, karta Dużej Rodziny, i "Asystent Rodziny", składki na ubezpiecz. zdrow.)	7.540.522,00	7.416.022,43		
	- zakup podręczników	145.771,43	134.702,31		
6	F-sz Pomocy Ukrainie	38.481,04	38.137,48	100,0%	0,0%
7	Środki z F-szu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań zw. z przeciwdziałaniem COVID 19	75.421,66	74.261,02	98,5%	0,1%
8	Dotacje na zadania wg porozumień i umów między jst na realizację zadań własnych bieżących i majątkowych	135.360,00	135.360,00	100,0%	0,1%
	- Utrzymanie ulic powiatowych	135.360,00	135.360,00		
9	Subwencje z budżetu państwa i środki na uzupełnienie dochodów gmin + uzupełnienie subwencji ogólnej	25.037.550,00	25.037.550,00	100,0%	19,9%
10	Wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej pomiędzy jst:	30.000,00	30.000,00	100,0%	0,0%
	- Granty sołeckie	30.000,00	30.000,00		
11	Dotacje celowe otrzymane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i z budżetu państwa, w tym:	3.799.462,29	3.211.518,73	84,5%	2,6%
	- , " Toalety w porcie", "Przebudowa drogi w Gołańczy"; "Plac zabaw przy Pałacu"; "Cyberbezpieczny samorząd"	3.799.462,29	3.211.518,73		
12	Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych	0,00	0,00	0,0%	0,0%
13	Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, pozyskane z innych źródeł	20.044.217,56	17.799.622,03	88,8%	14,1%
	RFRD - Przebudowa ul. Piaskowej i Rolniczej ; Przebudowa ul. Poniatowskiego	2.098.122,56	2.098.122,56		
	Środki z Polskiego Ładu (oczyszczalnia Sadlno, przebudowa ul. Pocztowej i Lipowej, , dr. We Wlewie, rozbudowa ul. Zachodniej w Mrzeżynie, poprawa efektywności energ. SP nr 2, budowa sieci kanalizacji na os. Kołobrzeskim, modernizacja oświetlenia ulicznego)	16.946.095,00	15.701.499,47		
	Środki z Polskiego Ładu - ochrona zabytków - remont wieży ratuszowej, zabezpieczenie Domu Kultury	1.000.000,00	1.000.000,00		

14	Środki z WFOŚ -Ciepłe mieszkanie + "czyste powietrze"	11.000,00	33.675,41	306,1%	0,0%
15	Środki z KOWR - droga Trzebusz	313.891,84	313.203,90	99,8%	0,2%
16	Środki z BGK - SIM budownictwo mieszkaniowe	6.114.003,52	6.114.003,52	100,0%	4,9%
17	Pozostałe dochody	5.432.984,04	6.142.127,51	113,1%	4,9%
	Razem	128.358.722,83	125.908.496,07	98,1%	100,0%

Powyższe dane obrazują, że największymi dochodami budżetu gminnego są podatki i opłaty lokalne, stanowiące 24 % ogółu dochodów; drugą co do wielkości pozycją generującą dochody gminy są subwencje z budżetu państwa stanowiące 19,9% ogółu dochodów natomiast pozycja trzecia stanowiąca 14,1% dochodów gminy to środki na dofinansowanie własnych inwestycji i remontów w gminie pozyskane z innych źródeł (Polski Ład i Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg).

NA CO WYDAJEMY PIENIĄDZE?

Zgromadzone dochody Gmina przeznacza na wydatki bieżące i wydatki majątkowe (inwestycyjne).

Wydatki bieżące służą zaspokojeniu bieżących potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji, pomocy społecznej, rodziny, gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, gospodarki odpadami, bezpieczeństwa, utrzymania ulic miejskich, utrzymania dróg na wsiach, realizacji zadań funduszu sołeckiego itp. **Wydatki majątkowe** ponoszone są na inwestycje i służą rozwojowi Gminy.

WYDATKI

Budżet po stronie wydatków został wykonany w 90,29 %. Plan na kwotę 147.007.594,55 zł wykonano w kwocie 132.735.298,66 zł.

Wydatki na zadania własne wyniosły 122.224.107,46 zł, na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami – 10.398.792,70 zł. Wydatki ze środków na pomoc Ukrainie i F-szu COVID -112.398,50 zł. Z budżetu wydatkowano na:

- zadania majątkowe – kwotę 39.917.458,17 zł, tj. 30,07 % ogólnej kwoty wydatków,
- zadania bieżące – kwotę 92.817.840,49 zł, tj. 69,93%.

Wydatki na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej, strukturę wykonania oraz ich procentowy udział w ogólnych wydatkach budżetu gminy przedstawia poniższa tabela:

Dział	Rodzaj wydatków	Plan	Wykonanie	Struktura wykonania	Udział w wydatkach ogółem %
010	Rolnictwo i łowiectwo	5.378.473,73	4.620.355,34	85,90%	3,48%
150	Przetwórstwo przemysłowe	50.000,00	43.125,25	86,25%	0,03%
600	Transport i łączność	27.310.300,55	24.686.636,69	90,39%	18,60%
630	Turystyka	1.420.000,00	1.272.735,30	89,63%	0,96%
700	Gospodarka mieszkaniowa	11.190.466,20	9.969.149,95	89,09%	7,51%
710	Działalność usługowa	807.000,00	676.723,05	83,86%	0,51%
750/751	Admin. publiczna/ Urzędy naczel. organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	14.963.348,73	14.083.711,09	94,12%	10,61%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p/poż	1.611.777,04	1.495.350,03	92,78%	1,13%
757	Obsługa długu publicznego	270.000,00	207.370,50	76,80%	0,16%
758	Różne rozliczenia	3.498.290,87	0,00	0,00%	0,00%
801/854	Oświata i wychowanie/Edukacyjna Opieka Wychowawcza	35.501.953,11	34.722.318,92	97,80%	26,16%
851	Ochrona zdrowia	897.600,00	715.742,95	79,74%	0,54%
852/855	Pomoc społeczna/ Rodzina	19.048.961,46	17.908.666,97	94,01%	13,49%
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	222.063,66	215.640,70	97,11%	0,16%
900	Gosp. komun. i ochr. Środowiska	13.110.406,02	12.342.061,32	94,14%	9,30%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	8.783.562,06	7.070.720,33	80,50%	5,33%
926	Kultura fizyczna	2.943.391,12	2.704.990,27	91,90%	2,04%
	OGÓŁEM	147.007.594,55	132.735.298,66	90,29%	100,00%

Z powyższych wyliczeń wynika, że Gmina z ogółu wydatków budżetu w 2024 r. najwięcej wydatkowała na:

1. „Oświatę i wychowanie” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą” (dział 801 i 854) – 26,16 %.
2. Transport i łączność (dział 600) – 18,60%
3. „Pomoc społeczną” i „Rodzinę” (dział 852 i 855) – 13,49 %

Wydatki na jednego mieszkańca na dzień 31.12.2024 r. Wydatki wg działów	Wydatki w zł na 1 mieszkańca
Oświata i wychowanie	2420,01
Rolnictwo i łowiectwo	322,02
Pomoc społeczna; Rodzina i Ochrona zdrowia; Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1313,07
Administracja	981,58
Transport i łączność	1720,56
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	860,19
Kultura fizyczna	188,52
Gospodarka mieszkaniowa	694,81
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	104,22
Turystyka	88,70
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	492,80
Pozostałe wydatki	64,62
Ogółem	9251,13

Przychody budżetu to kwota 20.640.699,72 zł, w tym: wolne środki wg art. 217 ust. 2 pkt 6 uofp stanowią kwotę - 2.480.000 zł; nadwyżka budżetu z lat ubiegłych – 12.261.828 zł; emisja obligacji 4.500.000 zł; przychody jst z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikające z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczegółowymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach – kwota 1.398.871,72 zł.

Rozchody budżetu stanowiły: wykup obligacji - 1.930.000,00 zł; pożyczka udzielona Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzebiatowie na kwotę 50.000,00 zł (zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego)

Mieszkańcy gminy wyrażają swoją wolę w głosowaniu powszechnym (wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów gminy (Burmistrza). Działalność organów jest jawna. Obywatele mają prawo otrzymywania informacji, wstępu na sesje Rady Miejskiej i posiedzenia jej komisji, a także wglądu do protokołów z posiedzeń organów gminy i komisji Rady Miejskiej.